

****OBLIKOVANJE SLOVENSКИH DEŽEL****

Uvod

V visokem in poznem srednjem veku so se na slovenskem narodnostnem ozemlju oblikovale štiri dežele: Štajerska, Kranjska, Koroška in Goriška. Na Kranjskem je prevladovalo slovensko prebivalstvo. Na Štajerskem in Koroškem so živeli slovensko in Nemško govoreči prebivalci, na Goriškem pa Slovenci in Furlani. Meje dežel so se skozi stoletja spreminjale. Od slovenskih zgodovinskih dežel sta bili ločeni Beneška Slovenija na zahodu in Prekmurje na vzhodu.

Meščanska naselja

Za vrste naselbin je veljalo, da ima pravico do prirejanja sejmov. Mesto je od trga ločevala pravica do obzidja. Med turškimi vpadi so nekateri trgi zaradi obrambne vloge dobili obzidje. Mesta so začela nastajati predvsem v 13. stoletju. Ob jadranski obali so ostale naselbine še iz antičnih časov. Počasen razvoj mest je bil posledica skromne obrti in trgovine. Do konca srednjega veka je bilo na ozemlju Slovenije ustanovljenih približno 60 trgov in 25 mest.

Trgi

Prva naselja, povezana s trgovino, so bili trgi. Trgi so nastali s podelitvijo tržnih pravic. To pravico je podeljeval vladar. Zato je zemljiški gospod postal mestni gospod. V času sejma je po zakonu veljal tudi sejmski mir. Posebne določbe so veljale za trgovce iz tujih dežel. Mestni gospod je pobiral tržnino in mitnino. Najstarejši kraji, ki so pridobili tržne pravice so bili na Koroškem.

Mesta

Trgi so prerasli v mesta. V 13. stoletju so vsi razen Dravograda postali mesta. Pridružili so se jim še Kamnik, Kranj, Ljubljana, Ptuj, Maribor, Škofja Loka, Novo Mesto itd.. Drugačen razvoj so imela primorska mesta. Mesta Trst, Koper, Izola, Piran so imela od 12. stoletja imela izdelano mestno upravo in so se močno upirala nadvladi Benečanov. Vendar pri tem niso bila uspešna, Trst je v drugi polovici 14. stoletja pripadal Habsburžanom. Mesta na slovenskem so bila majhna. Štela so od 1000 do največ 2000 prebivalcev. Največji je bil Trst, ki je imel v začetku 14. stoletja 5700 prebivalcev. Po jezikovni in etnični pripadnosti so bila slovenska mesta mešana. V slovenskih mestih so živeli Judje, ki so se tako kot drugje po Evropi ukvarjali z denarnimi zadevami.

Krščanstvo

Gorazd je bil vzgojen v krščanskem duhu in je že po treh letih umrl, ko je zasedel mesto. Nasledil ga je Hotimir. Z njim je prišel v Karantanijo tudi duhovnik, ki je začel oznanjati krščansko vero. Večina duhovnikov je prihajala iz Salzburga. Leta 811 je cesar Karel Veliki reko Dravo postavil kot mejo med Oglejem in Salzburgom (pomembnima krščanskima središčema). Krščanstvo se je širilo postopoma po celi Sloveniji. Zaradi potreb po širjenju vere so začeli zidati samostane in cerkve. Karantanci so se širjenju krščanstva upirali, vendar so bili zatrti. Misijonska dejavnost se je še stopnjevala. Prva naloga misijonarjev je bila, da se

nevarni rod Slovanov pripelje na pot resnice.* Širjenje krščanske vere je potekalo v domačem jeziku. S sprejetjem krščanske vere so naši predniki postali del kulturnega izročila zahodne Evrope.

Verovanje

Verovanje v različne bogove se je ohranilo tudi v novi domovini. Naši predniki so verovali v številne bogove, naravne sile in pojave. Naklonjenost bogov so si skušali pridobiti z daritvami in molitvami.

Moška božanstva:

- **bog svetlobe & toplote: Svarog**
- **bog bliska & groma: Perun**
- **bog ognja: Kresnik**
- **bog morja, zemlje & zraka: Triglav**
- **bog veselja & vina: Kurent**

Ženska božanstva:

- **boginja pomladi: Vesna**
- **boginja življenja: Živa**
- **boginja ljubezni, mladosti & lepote: Lada**
- **boginja zla & smrti: Morana**

Nižja božanstva:

- **razne vile**
- **sojenice**
- **rojenice**
- **škrati**
- **palčki**
- **povodni mož**
- **volkodlaki**

Mnoga od teh bitij so se ohranila v ljudskem pripovedništvu do danes!